

Oglas, pripisana itd.
tisku i računaju se na temelju
običnog cienika ili po dogovoru.

Novič za predbrijbu, oglase itd.
šalji se napuštanom ili položi-
ćem pošt. Štedionicu u Beču
na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe važi točno oz-
naciti ime, prezime i najbrži
postu, predbriješka.

Tko list na vrijeme ne primi,
neki to javi odpravnici u
otvorenom pismu, za koji se
ne plaća poštara, tako se iz-
vani napiše „Reklamacija“.

Cekovnog ratuna br. 247-849.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nastaldi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

...Slogom rataku natio. stvar. u naša sloga sve polkvaria. Naroda poslovic.

Izlazi svakog četvrtka

pođne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju,
a podpisani ne tiskaju, a
nefrankirani ne primaju.
Predplatna za poštarninom stoji
10 K u obče, na godinu
5 K za tekuće, edo. K 250 na
pol godine.
Izvan carevine više poštarna.
Plaća i utučaju se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., za-
stali za h., koli Puli, toli
izvan iste.
Uredništvo i uprava nalazi se
u Tiskari J. Krmpotić i dr.
(Via Stosan), kamo neka se
nadovršuju sva pisma i pre-
plate.

Istarski sabor.

U Puli, 30/10. 1903.

IV. sjednica (7).

Obračun poljodjelske zaklade za god. 1902.

Pošto je izvjestitelj agrarnoga odbora
procitao svoj jakrat izvještaj o obra-
čunu poljodjelske zaklade za godinu 1902.
progovorio je zast. Andrijević, kako slijedi:

Visoki sabore! Skoro čelini patine či-
tavog pučanstva Istre bavi se poljodjelstvom,
a to je ogromna većina pučanstva hrvatske
i slovenske narodnosti. To pučanstvo živi
veoma slabo. Obazremo li se na ceste, te
su nekoliko, putevi i staze neprohodne,
ako bacimo okom na kuće toga pučanstva,
vidimo malaline, zadimljene kolibice, u ko-
jima pučanstvo pokrajine troši svoje zdravlje,
jer nema zraka, osim kad radi u polju.
Staje to puka su bez svjetla i zraka tako,
da živinogostvo propada. Polja su ili od
vododerina izprana ili su, jer negnjena,
iztrošena, a ne mogu se gnijuti, jer gdje
nema živinogostva, nemu ni gnjivo. Gospo-
darске sprave iste, kakve su i predjeli na-
rabili. Gospodarski izučenih ljudi ima tako
malо, da bi se mogli prstima jedne ruke
prebrojiti. Uz to ga biju još i nerodice, a
ako mu i što urodi, ne može to poslati
na tržiste, jer nemo običa. Mnogo je
svemu tomu zlu krivo neznanstvo pučan-
stva. O gospodarstvu se u pučkim sko-
lamama ne uči gotovo ništa, jer ima uči-
telja, koji nemaju niti najmanjeg početnog
znanja o gospodarstvu tako, da dječak,
ostavljen sam sebi, čim ostavi pučku školu,
radi kako su radili i star. U čitavoj po-
krajini nema ratarske ili poljodjelske škole,
a to valjda za to, jer bi naukovni jezik
u tim školama imao biti hrvatski. — S ova-
kovih uzroka ostavlja se pučanstvo u ne-
znanju. Imamo naše kulturno vieće, ali tu
se radi samo proti hrvatskoj i slovenskoj
narodnosti. Vidi se to najbolje iz pod-
neska predsjednika kotarskih gospodarskih
zadruga, koji podnesak je predsjednik
kulturnoga vieća u sjednici od 14. veljače
1901. tako popratio, te je time jasno po-
kazao, da je čovjek, koji se ni malo ne
brine za dobro pučanstva i da bude
prema svima pravedan, nego da mu je
više stalo do strančarstva i da mu je
draži talijanski značaj kulturnoga vieća,
nego napredak pučanstva.

Visoko ministarstvo poljodjeljstva upra-
vilo je god. 1898. na zemaljsko kulturno
vieće odpis, da imaju tajnik i pisarom
biti imenovani ljudi, koji poznađu hrvatski
ili slovenski jezik. — Ali toli naš zem-
aljski odbor, kol i upraviteljstvo kulturnog
zemaljskog vieća, znali su tako, za-
vesti visoko ministarstvo, te je ovo pri-
volio na koncu, da samo pisar mora
poznavati nešto hrvatskog ili slovenskog
jezika. To je bilo učinjeno u svrhu, da
tajnik kulturnog vieća bude pučko oruđje
vase politike. Kad bi mogli ovđe biti gg.
tajnik zemaljskog kulturnog vieća Hughes
i Blasig, oni bi znali redi razlog, zašto su
se odrekli tajničtvu kulturnog vieća. Ono
je slalo Blasiga nekoliko vremena, da
pučeva u vinogradarstvu, ali taj, ne po-

znavajući ni hrvatski ni slovenski jezik,
mogao je zajmili sami u takova mjesa-
či, gdje se hrvatski ili slovenski ne govor.
Ipak je kušao ići i u hrvatska mjesa, ali
tamo se morao služiti tumaćem. Koliko
pak vriedi takova poduka preko tumaća,
to možemo i sami shvatiti. Za to je tim
zazornijim opaska zemaljskog kulturnog
vieća, kad je prigovorio učitelju jednom,
koji je nekoliko dana kasnije pošao, da
pučkim jezikom tumaći počela gospo-
darске nauke. — Naše zemaljsko kulturno
vieće tako je zaostalo sa poslom, da ve-
ć u ovoj godini nije držalo nego jednu
sjednicu. Duplicije nisu se niti ustrojile, novo
upraviteljstvo a niti je do danas imenovao
tajnika zemaljskog kulturnog vieća.

Ovdje nam sab. odbor predlaže, da na-
presto potvrđimo obračun, kojega zem-
aljski odbor predlaže, vrhu poslovanja
zemaljskog kulturnog vieća za g. 1902.

Samom obračunu imam, ipak nešto
prigovoriti. Kod priloga A priloženog ob-
računu, opažam, da je potrošeno 488 K
87 f. više nego je u procraćunu. Za same
putne troškove članova uprave bilo je po-
trošeno 1456 K 69 f. Ora putovanja biti će
valjda slična onomu, kad je na račun zemaljs-
kulturnog vieća učinio predsjednik istog
izlet do Rima, a za taj put se sam po-
udio, da će ga učiniti, dakako na račun
kulturnog vieća.

Kod priloga B. opažam, da je pri-
pomoći od države na više mjeseta pri-
steđena. Tako nije za većnjake i sjemjenje,
pod točkom 4., niti novčića potrošeno,
premda predviđenih 112 K 16 fli, pod
točkom 2, isto tako nije potrošeno ništa
prema proračunom izdatku od 274-32 K
za pečlarstvo, pod 7. točkom, od 400 K
predviđenih pristojeno je 300 K, pod
točkom 9., unjetni gnoj, koga bi se imalo
darovati siromašnoj pučanstvu, od pred-
viđenih 1352 K nije uprava ništa potro-
šeno, a siromašno pučanstvo ostalo je na
onomu, na čem je i prije bilo.

Isto tako nije ni pod točkom 13. ništa
potrošeno od predviđenih 500 K. — Gdje
se ipak nije štedilo? Nije se štedilo kod
upravnih troškova, 600 K potrošeno je
kao nagrada za činovnike kulturnog vieća,
jer su sastavili statistične podatke o po-
ljodjelskim proizvodima za g. 1902. Upo-
zorujem kod te točke na to, da je kulturno
vieće postalo občinama samo talijanske
tiskanice u svrhu te statistike. Znam za
izvjestno, da su neke občine zatražile
putem političkih oblasti, da im se dostave
hrvatske tiskanice, a jer im se takove
nisu dostavile, nisu sastavile podatke, te
su ti, tako sljavo nagradjeni statistički
podatci ostali pak krajnji. Da se kulturno
vieće, upravo ništa ne brine za napredak
i dobrobit siromašnog poljodjelca u po-
krajini, vidi su iz priloga D obračuna. Od
14.400 K proračuna, potrošeno je samo
5078-79 K dokle se prištudio 9321-21 K.

A račilo se o tom, da upravo
vanski načinom pokaže kulturno vieće,
kako je zauzeto za boljak pučanstva. Ra-
čilo se o tom, da se podaši puku ljudi,
koji će učiti o ciepljenju američke loze,
radilo se o izvozu istarskih vina i o po-
ručivanju uzornih livada.

Nego još jedno da opazim. Zemaljsko
kulturno vieće, dalo se godine 1902. u
lakonim podluitvama. Ustanovilo je odbor
za skupne naručbe koji će cene tim na-
ručbama uvrštvati u tjednik „Istra“ koji
izlazi u Poreču. Na temelju tih cienika
trgovac Dorčić iz Baske naručio je od
kulturnog vieća 25 kvintala sumpura i 8
kvintala modre galice uz stalno nazna-
čenu cenu.

Za sumpor bilo je izrično rečeno, da
će biti uveren bez ikakve naplate navla u
ponorskog luke. Kad je pak taj trgovac
primio naručeni sumpor, vidio je, da mu
je poslan pouzećem tako, da, ako ga lutio
dubit, morao je platiti, navla na koji nije
bitio dužan. Kad se za isplatu toga novca
obratio na zemaljsko kulturno vieće, nije
ono htjelo to platiti. On je onda vieće
tužio kod suda u Poreču za izplatu svote
od 24-85 K. Na tu tužbu primio je za
čljučak kotarskog suda od 15. srpnja 1902.,
da se zemaljsko kulturno vieće osuđuje
na izplatu svote od 24-85 K i na trošak
od 20-62 K, tako, da je samo po svojoj
lakonimnost štetovalo zemaljsko kulturno
vieće svolu od 55-47 K.

Zelio bi znati, pod kojom stakom
u razhodu obračuna od g. 1902. dolazi
ovaј potrošak.

Gospodo moja! Dok god se bude
narod, koji se bavi ratarsvom i polj-
djeljstvom, imao ostanjati na rad kulturnog
vieća za Istru, ono će uvjek slabo stajati.
Za poboljšanje stanja poljodjelaca i ra-
tara u pokrajini, treba prije svega, da
se ustroji ratarska škola za Hrvate i Slo-
vence. Treba nadalje, da se za njie odredi
uprava zemaljskog kulturnog vieća, te da
svaki kotar dobi svojega poljodjelskog uči-
telja i da vlasti putem kojega stručnjaka
dade pregledati odnosaje i stanje polj-
djelaca u pokrajini i da onda prema tomu
upravi svoje korake na to, da se naš po-
ljodjelac pridigne i unapred u blagostanju.
Zemaljsko kulturno vieće tako je pristrano
prema Hrvatima i Slovincima u pokrajini,
da se nije zacalo na molbu Ivana Mahulje
na otvorenoj dopisnici odgovoriti, da se
one neće ni malo zauzimati za sefjetovo
na otocima. Pa, ako nam i kadkad vlasti
dodataci ipak koju mrvicu, na to se pred-
sjednik kulturnog vieća srdi, jer bi hotio,
da vlasti sav novac uruči njemu, kako bi
po svojoj miloj volji mogao s njime raz-
polagati.

Predlažem, da se preko predloga odbora
poljodjelskog, koji predlaže, da odo-
brimo obračun za g. 1902. zemaljskog
kulturnog vieća, vrati odboru u svrhu, da
nam izjavi, da li onaj potrošak od 55-47
K zbilja uplaćen od blagajne kulturnog
vieća — potrošak, koji bi po pravici mora-
lo platiti uprava sama, jer se po svojoj
lakonimnosti upustila u te naručbe.

I pošto nam nije obrazloženje odbora
bilo priobčeno, predlažem, da se ova točka
s dnevnoga reda skine i izvješće povrati
odboru te da se o tom svemu glasuje
poimence.

(Opetuje isto talijanski)

Za pomoć u biedi.

Saborski tajnik dr. Ventrella pročita
u prevodu prešni predlog zast. Mandića
i drug. za podrpu u biedi.

Predsjednik opaža, da je prešnost
mučke već primljena, te da je sada taj
predlog u razpravi kao redoviti predlog.

Poživa zast. Mandić, da li će go-
voriti. Zast. Mandić progovori kako sledi:

Visoki sabore! Kad bi ovđe vladali
normalni odnosa u ovom visokom saboru,
bilo bi suvišno svako dokazivanje potrebe
prešnosti našega predloga. Ali posto ti
odnosaši ne stoje, to će ja nastojati, da
u kratkim navodima podkriješem temeljnost
prešnosti predstojecog predloga.

Kroz stoljeća, gospodo moja, stenjala
je naša pokrajina pod vladom susjednih
nam Mlečića, koji su nastojali, da izšiju
njihovje sokove ove naše tužne pokrajine,
kao što je to danas naveo moj drug
Spinčić. Ogoljene su naše brdine, ogoljene
su naše ravnine, a od naših krasnih Šuma
nije ostalo ništa, tako, da je nakon nji-
hovog odlaska, posto su morali poznati
ugovorom prepustiti ova pokrajina Austriji,
ostaša zemlja siromašna i opuštena.

S našim krasnim hrastovima ogradi-
li su i utvrđivali svoje ponosne palače, koje
danas zub vremena krši, a možda da je
i pravica božja posegla u to, te prouzro-
čila, da ono, što je oteo siromašnom
našem narodu, nema vječne trajnosti.

Po odlazku Mlečića i pošto je Au-
strija preuzela u svoje ruke upravu čitave
eve pokrajine, postupala je i postupa s
njom mačuhinski kao i njezina pred-
sastnica (Kompare: Tako je!) Njezinu pred-
sastnicu ipak moramo, ma da je muzla
narod, ma da je otimala najbolje narodne
sinove, da služe na galijama, ima da je
pustošila gore i Šume, — upisati u pri-
znanje, da nije dirala u narodnu svetinju,
u narodni jezik. Na čest njoj moram ka-
zati, da nam nije kroz stoljeća toliko na-
rodna otudjila, koliko ga se otudjilo pod
sadanjom austrijskom upravom. Mlečci se
doduze nisu prinuli za prosvjetu narodu,
oni su pustili narod da živi kako zna i
može, ali su mu pustili, da govori svojim
jezikom, kol i u redima i školama, toli
napose u crkvi. Austrija pak, kad je pre-
uzela upravu naše pokrajine, nije se po-
drinula, da tužno stanje naroda poboljša,
da ga materijalno i moralno pridigne, već
ona nastavlja u materijalnom pogledu
vladu svoje predsastnice. Austrija, mjesto
da je u ovu pokrajinu bacila kakove in-
vesticije, mjesto da je nastojala podignuti
zapušteno pučanstvo, unaprediti zahema-
reno poljodjeljstvo i stocarstvo, mjesto da
je nastojala dati narodu poduke u školama,
— mjesto svega toga, zapustila ga je
sasvim. Odatile dakako moralna je nastati
jos veća nevolja i bleda nego li je bila
onda, kad je Austrija preuzela ovu po-
krajinu.

Bleda i nevolja je u našoj pokrajini
na dnevnom redu. Osim što je narod
neuk, osim što je zapušten i ostavljen sam
sebi, što nema nauke ni poduke od onih,
koji su zvani, da ga pouče i rukovode;
nastoji se, da ga se još više osiromasi.

U tom pogledu idu složno koli pokrajinska autonomska vlast, toli i.c.k. vlada.

Ondje, gdje ne može jedna da skoči u ledju, pomicne druga, te tako obje zajedno tište i dlača naš bledni narod u Istri. Okolo godina sedamdesetih prologa vicka bile su nastale malo bolje više norodne godine, i narod se bio dao na sadjenje trsja. Već se činilo, da će se okrpati i riešiti dugova, što ih je učinio u našim gradićima kod trgovaca; činilo se, da će se osoviti na vlastite noge i riešiti se duševnog i tjelesnog robstva. Vinorodne godine trajalo su desetak godina i pokazale su materijalni boljak u narodu, koji je počeo i ljepljati svoje stanove i graditi si škole i podizati svoje blagostanje. Ali oko osamdesetih godina pojavi se nesretni ušenac i to najprije u piranskom kotaru, u mjestu Sicciole.

Kako je bilo već izaknuto u ovom saboru, u drugom gradu, skočila je pri tom oblast na noge, da pripomogne narodu, komu je zaprijetila velika pogibelj od trsnog ušenca, i već prvih godina potrošeno je tamo u piranskem sudbenom kotaru preko 30.000 for. u tu svrhu, da se narodu pomogne sadjenjem američanske loze. U tom se mora priznati zasluga oblasti, koja su sve moguće učinile, da se narodu pomogne. Iz piranskog kotara proširila se ta nesreća na koparski, i to oko grada Izole i Kopra. I tu je zemaljski odbor učinio više možda nego je bio dužan, učinio je sve moguće, da se narodu u pogledu obnova vinograda sadjenjem američanske loze pripomogne. Kad bi bio zemaljski odbor postupao tako širom ostale Istru, kao tamo, nebi danas kukali naši seljaci, osobito na kvarnerskim otocima, gdje se nije učinilo ništa, a kamo se nesretni ušenac najprije preselio. Da nije tamo biskup krški sam zasukao rukave i nametnuo si silan teret, da obnovi svoje vinograde, stalno bi se moglo kazati, da za obnovu vinograda na otocima nije upravo ništa učinjeno. Nakon pojavljenja trsnog ušenca na kvarnerskim otocima, vidjeli smo ga širiti se po ostalim kotarima. Došao je na Poreč, Pazin, pa i u Liburniju, kojoj prijeti ista nevolja, koja je bila zadesila već prije ostale kotare. Kad bi zemaljski odbor ulazio istu brigu i isti trošak, kao u sudbenom kotaru piranskom i koparskom, danas bi bila bar polovina vinograda, zaraženih trsnim ušencem, opet obnovljena. Već prije desetak godina rečeno je bilo u visokom saboru, da naša pokrajina stetuje barem 500.000 for. na tom, što je manje priredjeno vina, a poslije tih deset godina zaokupila je zaraza još više dijelova naše pokrajine, te možemo bez pretjerivanja reći, da stetuje i milijun forinti, što je manje vina nego prije.

Ali druga zapreka stavljena je od strane države onima vinogradarsima, koji su bili toliko sretni, te su ipak, uzprkos trsnog ušenca, te uzprkos nevolji, koja ih je snašla zbog uništavanja vinograda, toliko još pridjelali toga dora božnjega, — zapreka, da ga nisu mogli izdavati i unovčiti. Poznata vinska klauzula nanaša našoj pokrajini, kao i svim ostalim velikim štete, jer je njom otvoreno talijanskom vina uz jestinu carinu, sloboden uvoz, te se tako i ono malo vina, što pokrajina proizvadja, nije moglo radi nje unovčiti. Vinogradari nisu od vina ni toliko utržili, koliko su ih stojali troškovi oko obradivanja. S jedne strane bila je narod nesreća od trsnog ušenca, s druge pak strane bila ga je država, koja je sklopila takav trgovacki ugovor, koji nije narodu dopuštan, nego onemogućio, da svoje težkom mukom proizvedene prirode, unovči.

U tom ugovoru takoder je i drugo veliko pitanje, osobito za naše stanovništvo na obali i na otocima, a to je ribarstvo. Istim ugovorom dana je talijanskim ribarom toliko moć, te su se ovđe kod nas čituli više domaćima, nego naši vlastiti ribari, radi česa je upravo došlo između domaćih i talijanskih ribara i do sukoba.

Na predlog zast. dr. Belli i reče: Gdje se

radi o budi tu nesmjeh biti čovjeka, koji i postavlja predlog, da se ih smetne

da se još bolje obtereti, da se može s njime lješiti gospodarstvi i vladati, optili ste mu vi, gospodo od vecine, nesrećne školske takse, pod kojima narod izdiše i koje su mu najmrzljije od svega, što se u novije doba stvorilo u ovom saboru (dr. Laginja: Abecug školske takse). Oblasti mu prite školske takse, da mu omaze s jedne strane školu, a s druge strane, da ga posve osiromase.

God. 1898. bili smo gledje siromaštva i nevolje u našoj pokrajini u istim okolnostima, ako ne boljima, nego smo danas. One godine postavljen je s ove strane visoke kuće predlog, jednak današnjemu, da se doskoči podporom koli od strane pokrajine, toli od strane države narodu, koji se načini u biedi i nevolji.

Pošto smo morali proti svakom parlamentarnom običaju, proti svim zakonima, predlog izručiti prije predsjedničtvu, nego je imala biti razpravljana prešnost njegova, doznali su članovi saborske većine za naš predlog i bivši član (Doblanović) stavio je jednaki predlog. U 9. sjednici saborskog u godini 1898., ako se ne varam, prihvaci su bili predlozi, onaj većine i onaj manjine, te je finansijski odbor stavio konačni predlog, da se iz zemaljskih sredstava dopita narodu, koji strada, podpora od 40.000 for. Nadalje predlagao je isti odbor, da se u obzir uzmu ostvareni oni djelovi pokrajine, koji su najviše zbog elementarnih nezgoda, zbog pomanjkanja ljetine stradali. Predlagao je nadalje, da se pusti poznati način podjeljivanja, da se brevi manu podiši, gdje je najveća potreba. Konačno je odbor taj predlagao, da se taj novac upotriebe za javnu občku koristnu i potrebna diela tako, da se spoji. Potrebito sa sladkim, da se narodu s jedne strane pomogne, a s druge, da se stvore javna potreblja djela.

Kao što one godine, nalazi se naš narod i sada, osobito u nekim krajevinama u velikoj bijedi i nevolji.

Negdje bila je ove godine tuča, negdje suša, negdje povodnja, osobito u srednjem djelu Istre. Gornji dio kotara voloskog i jedan dio kotara koparskog nastradali su u godini zbog ranih kiša u mjesecu svibnju, kad se rodilo grozdje tako, da je negdje $\frac{1}{2}$, a negdje $\frac{2}{3}$ prirada vinskog unisteno bilo. U gornjem djelu kotara voloskog, osobito u sudbenom kotaru podgradskom, gdje nema vina ali bi mogao biti veći proizvod voća, tamo je ove godine i prijašnji godina pobio led i polamao stabala voćna, od kojih onaj narod neće imati kroz više godine nikakve koristi. U koparskom kotaru, osobito u nekim občinama, potukla je tuča tako reći sav prihod vinski, tako da ne samo za ovu godinu, nego i za buduće neće imati narod nikakve koristi od trsja, koje je još ostalo od filoksera poštjedeno. Osim tuče oštetila je osobito ljetos razne predjele Istre suša, koja je bila neobično dug potrajalj i nanijela veliku štetu. Narod strada, kako je ovih dana rečeno, radi toga, što ne ima vode niti za pitni, niti za životinje, a prirod zemaljski uništaje suša već u zametku.

To su, gospoda moja, dosta težki razlozi koji bi moralni svakog člana ovog sabora uveriti opravdanosti našega predloga, te ne bi smjeli biti, člana, koji za nj ne bi glasovao, da se naime dade iz zemaljskih sredstava narodu pripomoći, da ga ne stigne u predstojećoj zimi još veća nesreća.

Ja ču, pošto su bili konačni predlozi pročitani samo talijanski, se usloboditi pročitati ih i u hrvatskom jeziku. (Čita hrvatski konačne predloge.)

Ja se, visoki sabore, nadam, da će naš predlog biti prihvaćen, da se tako doskoči biedi našega naroda.

Iza zast. Mandićevog provoznika k istomu predmetu zast. dr. Belli i reče: Gdje se radi o budi tu nesmjeh biti čovjeka, koji i postavlja predlog, da se ih smetne

predlog zast. Mandića glasovati. U njem, kodjera saborska manjina, zastupnici mandićeva predlaže se, da i zemaljski odbor prisloči njime; i to kod 1. Andrijević, kod 2. Kozuljević, kod 3. Stanger, kod 4. Kompare, kod 5. Mandić. Na predlog istih kod svih tih točaka glasovalo se je poimence.

Nješto dulje govorio kod molbe ad 4.) zastupnik Kompare. Evo što je rekao:

Prešni predlog zast. Mandića, Kozuljević i dr. glasi u izvorniku ovako:

Istra se broji među najsiromašnije pokrajine u monarhiji Habsburga.

U jaku želju gospodarstvenom stanju su u obće poljodjelici, a posebice oni na ladanju ili u selih. Kod njih može se reći, da je bieda, već ili manja, trajna.

Tomu pučanstvu ne samo da se ne pomaže, kako da se njegovo stanje poboljša, nego mu se načine sve to veće davke, tako da ih već ne može smagati, i da se najbolje radne sile moraju seliti u druge strane sveta, i za to da uzmognu placiti davke, i za to da uzmognu prehraniti se i svoje.

K tomu dolaze elementarne nezgode skoro redovito svake godine, tako da neima ni ona priroda, što bi ga inače moglo biti. U mnogim krajevim hara trsni ušenac tako, da se luči više godina prije, nego li se trsni obnove; u drugih opet, bile su zadnjih godina takvo poledice, da su ostelle voćke na više godina, pak da nemaju od voća, koje tamo zamjenjuje lozu, nikavu prihodu. Prvo valja imenito za kvarnerske otote, drugo za Podgradski.

Elementarnih nezgoda bilo je i ljetos. U sjevernih stranama pokrajine, naročito u gornjem dielu sudbenoga kotara Voloskog i u gornjem dielu kotara Koparskog, kao i po svem sudbenom kotaru Podgrad, uništili su ili jako oštetile studenice maju, već u zametku vinski i voćni zalog. Tada, kao i više manje drugud, stekla je mnogo i ljetna suša, a u nekih krajevim, kako n. pr. u občini Marecige i u selu Kluni i Salež, mjestna občina Oprtije, potukla je tuča i ono prirada, što ga je ostalo drugim elementarnim nezgodam.

Obzirom na rečeno, postavljaju podpisani slijedeći predlog:

Visoki sabor nek izvori odlučiti:

Poziva se c. k. vlada da siromašnom

pučanstvu Istre, naročito seoskomu onom

koji je tako reku trajno u biedi, onomu

ko je, elementarnimi nezgodama oštećeno

za više godina, onomu, koje je ljetos oštećeno, prisloči u pomoći, obilatim podporama iz državnih sredstava, i to poglavito

za izvršenje obće koristili javnih radova;

2. Poziva se slavni zemaljski odbor

da poziv pod 1.) preporuči dojvara c. k.

vladi, i sam dade primjerenih podpora.

3. Ovaj predlog ne se razpravi po

ustanovljen 8. 3. saborskoga poslovnika.

Pula, 22. oktobra 1903.

Mandić, Kozuljević, dr. Laginja, dr. Trnjostil, Spinelli, Kompare, dr. Stanger, dr. D. Trnjatić, Andrijević.

Milostinu treba dictiti, ali po potrebljaju. Ta gospodja već 4. put molje.

Premda su iste okolnosti, premda se njezin stanje ništa nije pogoršalo, premda uživa stalnu podršku od 100 K, ipak

moli povišenje. Moram reći, koliko ima ljudi i siromašnijih i puno potrebnijih

podpore, jer smo u Istri toliko napredovali, da u nijednom gradu nemamo siromašniju.

Ako se ta gospodja ili gospodjica

poziva na zasluge svog otca, to je možda istina. Ali to su zasluge otca a nipošto njezine. Ako je njezin otac bio zemaljski činovnik, imao je prilike, da se upiše u

Österreichische Beamtenverein ili koje

drugo osiguravajuće društvo, pa bi imali njegovi kasnije od česa živjeti.

Neki siromasi imaju zaobičaj, da

vrlo često dolaze moliti, pokazuju se,

reći bi svaki dan na vratima. Tako i ova moliteljica.

Dakle s razloga, što u zemaljskom

proračunu nije još ova rubrika utanačena,

s razloga, što treba imati obzir i na nove

molitelje, koji još nikada nisu ni kucali na ova vrata, — slažem se sa izvestiteljem, da se preko ove točke predje na

dnevni red. (Opeta isto talijanski.)

Obrađun mirovinške zaklade za

zemaljski činovnika za god. 1902.

Taj obrađun bio je prihvaćen po sa-

borskoj većini, kako ga je predložio fi-

nancijalni saborski odbor. Njegov sadržaj

razvidan je izriči, što ih je tom prilikom

rekao zast. Spinelli:

niči ma-
kod 2.
kod 4.
predlog
lo se je
ad 4.)
reko:
u tom
svake
godine
visoku
ica, ne
da bi
vitellio,
om za
jajnog
1902. i
zoo K.
oveća.
ta go-
rajinu,
tre-
abijim
da bi
pod-
bažam
nema
ro ni-
i, da
pram
okra-
nost
kao
ljiske
ima-
teriali
što-
nost
kom
tako
omo-
joi
one
cole.
ne
iske
diti
inje
iko
jalo
re-
oli.
je-
ida
vak
na
jih
lo-
rica
da
to
ski
u
je
ali
da
e,
va
m,
a,
re
di
ci
pa
a
re
i
aj

Visoki sabore! Konstatiram s velikom
adošću, da je slavna većina počela vr-
ati jedan dio saborskog pravilnika, da je
obično pribavljati nam izvještaje ili re-
čice prije nego se stave na dnevni red.
Ali vidi se, da su ti izvještaji tako kratki,
da ih, mislim, u nijednom saboru takove
naci ne možemo.

Takav je i ovaj izvještaj, koji ne
sastoji niti iz 6 celih redaka tako, da
nema ništo o tom izvještaju reći. Radi
oga ču ja nešto reći o samom predlogu,
u kojem poziva finansijski odbor, da
odobriće obračun mirovinske zaklade
pokrajinskih činovnika za g. 1902., za-
klade, koja sastoji u dohodku iz kruna
34.884,77 u novcu i iz nominalnih kruna
55.200 u predmetih, a u razhodu iz K
34.844,77 i iz nominalnih K 2.200 u
predmetih, dokle sa konačnim prebitkom
u predmetih nam K 53.000 predstavlja-
juči vrijednost burze od K 75.255,50.—
Gospodo! U koliko te brojke predstav-
ljuju novac, koji sami činovnici učinju, da
budu mogli, kad budu starji, učinju
neku mirovinu, u toliko ne možemo imati
nikakvu prigovoru, jer plate li oni za tu
zakladu, imaju i pravo uložen novac
dobiti natrag. Ali, gospodo, ima u izvje-
štaju zemaljskog odbora jednu točku, koja
nam daje pravo o tom govoriti. Ta
točka kaže u dohodku, da je zemaljski
odbor, koji je pozvan, da suplira ili na-
domesti manjak, uložio u tu zakladu mi-
rovinsku K 22.630 : — To nam daje
pravo, da i mi takodjer kod te zaklade
koju rečemo, osobito obzirom na vlastitost
činovnika, na to, kako obavljati svoje
dužnosti i da li su nepristrani.

Moram, ovdje reći, da je jako malo
zemaljskih činovnika, koji bi bili spo-
sobni, da vrše svoje dužnosti jednakom
prema jednoj i drugoj narodnosti. Nisu
sposobni, jer niti mogu govoriti s poj-
edinim porezovnicima, kad ovi zemaljski
odbor dodu, da se obavjeste o jednoj
ili drugoj stvari, — a niti imaju volje,
da budu pravedni. Poznat mi je jedan
činovnik, rođen od slovenskih roditelja,
u koparskom ili voloskom kotaru, koji u
obče neće da pozna hrvatski ili slovenski
jezik. Kad je jednom došao u slovensku
občinu i bio u občinskom uredu, nije
hotio da zna slovenski. On je ne samo
zatajio svoj rod, prezreo svoj jezik, nego
je prezreo i porezovnike, od kojih prima
svoju plaću. Taj isti čovjek, imenom Cu-
covich, kad je bio vani negdje, pokazao
je, da zna takodjer i slovenski, kako
rekoh, rođen Slovenac, koji zna slovenski
i koga plaćaju porezovnici takodjer hr-
vatski i slovenski, taj čovjek ne će s na-
rodom govoriti slovenskim jezikom (Kom-
pare: Sram ga bilo!) Takovi činovnici, koji
mogu zatajiti svoj rod i svoj jezik,
ne mogu savjestno vršiti svoje dužnosti,
niti u drugom obziru, pak mislim, da se
takovih činovnika ne bi smjelo trptjeti,
niti im davati prinose iz zemaljskih za-
klada.

Neću duljiti u tom obziru nego
stavljam predlog, da se ovaj predmet
odrodi, skine s dnevnoga reda na temelju
§ 32. al. 2. našeg saborskog pravilnika,
i predlažem, neka se glasuje na temelju
§ 48. o mojem predlogu poimence.

(Prelazi se preko toga dalje na
dnevni red).

Formalni predlog, da se i obzirom

na

dvojice glavnih predstavnika obju struja, dr. Rizzi i dr. Bennati — mnenja koja staje u očitoj oprijeti. Rizzi izjavlja se javno za Pulu, Bennati za Kopar. Prvi veli osim toga, da bi slavenski zastupnici, i 8 talijanskih glasovali proti vjerjesiji za proširenje pokrajinske palače u Poreču.

Usljed onoga glasovanja je dr. Vrton objavio u mjestnih puljskim novinama već dva pisma. Jednim tih pisama objavljuje, da je svoj mandat, dobiten u kuriji veleposjednika, koja da je većinom proti Puli, dao na razpolaganje predsjedničtu političkoga družtva.

Usljed onoga glasovanja, iztupili su, kako se javila, iz saborskog kluba većine svi zastupnici, koji su za Pulu. Veći se također, da će se s istoga razloga predsjednici dr. Cleva i dr. Cherschi koncem ovog zasjedanja zahvaliti na časti prisjetničtu.

Kako su se razciepali zastupnici većine obziru na sjelo sabora, tako se je razciepilo i javno mnenje. Njekoje novine neće doista s bojom na svjetlo, ali vidi se kamo nagnju. „Il Giornalotto“ zastupa, očito mnenje, da ima sabor zasjedati u Puli, i on stolno tumači želu svega pučanstva puljskog, a držim i mnogo drugoga.

Sudeć i po saopštih novinskih glasovil, pučanstvo Pule jako je kivno na većinu većine zastupnika, a naročito proti dru Bennati-u. Štočalo se je nješto o namjeđravanih demonstracijah, i kao da bi jili želili oni, koji su proti Puli. Kad bi bilo demonstracija, tad bi se reklo: eto, Pula nije za saborovanje, posto se u njoj demonstrira proti jednomu dielu zastupnika. Imaće se i nežna tumačiti, zašto je većina baš sada za vrijeme zasjedanja u Puli, razpravljala o sjelu sebara, i naročito, zašto se je priobčilo odluke i imena svih, kako je koji glasovao. Puljci, reć bi, su stvar tako shvatili, i drži se posve mitno — da nenaštete Puli.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su se talijanski poprdili već lipu navadili talijanski?
Jur. Ništa još baš lipu, ali malo po malo te se navaditi, zač njim potешat već dobro talijanski zna i piše.
Fr. Ter su predikali za vreme izbora, da oni nisu Talijani.
Jur. Ter nisu ni danas, leđo talijanske podrepnice.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

V. sjednica istarskoga sabora obdržavana bijaše u sredu poslijepodne te je trajala od 4 sata po pôdne do 10 na večer. Bila je jedna od najmimirjivih sjednica našeg sabora. Glavna točka dnevnoga reda bijaše razprava o zakonskoj osnovi, o preuzeću utjecivanja zemaljske neodvisne potrošarne na pivo u vlastitu upravu. Razprava trajala je preko tri sata; govorili su članovi manjine, glavnj i podrobnoj razpravi i to dr. Dinko Trinajstić, dr. Luginja, Mandić, dr. Stanger, Kompare itd.; nekoj po više puta; zakonsku osnovu prihvati većina. Prihvaćeni bijahu jednoglasno preši predloži članova manjine sa neznamjnim dočetci većine, i to dr. M. Trinajstića za gradnju ceste na buzeljskom krasu; M. Mandića za obskrbu pitne vode u Istri; J. Kompare za uređenje vode u rizanskog dolini, i drugu za uređenje vode u osapskoj dolini; protitane bijahu razne

interpelacije zast. Kompare, D. Trinajstića itd. i konačno priobčen prešni predlog ovog poslednjeg, tičući se uzajemnog podmirivanja bolničkih troškova između Austro-Ugarske i Italije.

Buduća sjednica biti će u subotu u jutro u xo sati.

Vjenčanje. Dne 28. pr. mјi. vjenčao se u Zagrebu naš zemljak i po znanju drug g. Milan Marjanović rodom iz Kastva, uređnik „Crvene Hrvatske“ u Dubrovniku, a gospodnjicom Ankom Mrazovac. Naše iskrene čestitev novovjenčanima!

Izvještaj o glavnoj skupštini Bratovčeno hrvatskih ljudi u Istri. Primali smo od s. odbora naše Bratovčence izvještaj o glavnoj skupštini, obdržanoj dan 15. oktobra t. g. te čemo ga čim prije priobčiti posto nama sada nedostaju prostora zbog saborskog rada.

Premjenjenje i imenovanja e. kr. bilježnika. G. J. dr. Petris, koje je bio nedavno imenovan bilježnikom u Labini, ostaje na svojem mjestu u Cresu; g. Rudolf Pilat dolazi kao bilježnik u Labinu a g. Hinko pl. Bartolomei u Motovun.

Razni prinosi.

Za Bjačko prip. društvo u Pazinu priopšla se našoj upravi:
Vesela društva slaveća imendan džoga prijatelja Dragosabru K 14.
Na račun ove godine izkazano 479-40
Svukupno K 498-40

Izkaz prinosa stiglih na Ravnatjstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u mjesecu rujnu 1903.

— Novi List — Rieka prip. 8:54
Gosp. Jos. Grakić — Beram u ime podružnice 46-
Krapinska štodična — dioničarsko društvo kroz podršku — dar po prof. Spinetiću 50-
Gosp. V. Tomićić sabru u Brseču prigodom skupštine gospod. zadruge 28./12./02. medju članovi 16-
Gosp. kap. Rudolf Desković — dobre ruke 5-
Prof. Spinetić sabru — dobre ruke od narodn. zemaljskih zastupnika u Poreču, i to podarise gg. Spinetić K 50, Dr. Stanger K 10, S. K. Kožuljić K 10, Kompare K 10, Dr. D. Trinajstić K 10, Dr. M. Luginja K 2, Ante Andrijević K 10. 102-
Dr. Ivan Postić predaje sakupljeni putem „Narodnog Lista“ — Opatija 100-
Dr. Božo Vinković odv. Karlovac priopšlje sabranih od g. Jakova Fabijana iz Požege u veselij družtvih u njegovoj gostionici 6:50
Gosp. Mehmed Dink. Kurt pravnik Zagreb, priopšlje sabranih 22:82
Uprava „Glasa Naroda“, Zagreb sabranih 4:98
Gosp. F. Matejčić prof. Trst, za oprost od čestitana 10:05
G. Katačić-Jeretov, Zadar putem „Nar. Lista“ unislih 657:32
Gosp. Stjepan Gamulin, trgovac Jelsa, daruje „dobre ruke“ zapuštenoj istarskoj djeci 10-
Administracija „Hrv. Pravac“ Zagreb, sabranih i primljenih tekom cijele prošaste godine 1589:38
Gosp. dr. Božo Vinković, odvjetnik Karlovac primljenih od jednog gospodina 50-
Gosp. Josip Rubinic — Mošćenice sabranih 2. janara medju nekojim obč. zastupnicima 4:60
Gosp. Hinko Jeretov, vječitelj Kastav kano blagajnik muž. podružnice 13-
Gosp. A. Sabadin Marezige sabru 11:48
Gosp. Partulić, Zagreb sabranih prigodom predstave „Zimskog sunca“ 29:06
Gosp. Dragutin Smoyer, uređnik „Hrvatske“ Gospić sabranih u g. 1902. putem lista 6-
Gosp. Ante Vahtar — Vrlosko predaje sakupljenih na predlog gosp. Brajše u gostionici Joska prigodom saštaka crkvenih pjevača 11:10
G. dr. M. Luginja — Pula primljenih od gosp. Don Iva Prodanina ured. „Hrv. Krune“ Zadar 35-

Gosp. Hinko Franov Petrović, pravnik Zagreb sakupljenih na sabavi hr. književnika dne 5./x/02. 109-
Gdječna Betti Markus Mali Lošinj sabavbi držbe sv. Cirila i Metoda šalje kao božićni dar 10-
Gosp. Pop Josip Velikanje u Jursićih na uspomenu otvorenja škole u Štokovcima, a, kao oprost od čestitana 10-
Gosp. Fran Mavar — Podgrad razprodavaju koledar sv. Cirila i Metoda 10-
Uprava „Hrvata“ — Gospic primljenih 21:96
Gosp. dr. B. Vinković, odv. Karlovac primljenih 2:80

Uprava „Narodni Novine“ Zagreb prinos se od 26./11. 1902. do uključivo 15. tek. 304-
Uprava „Hrvata“ — Gospic prinosā za družbu 9-
Gosp. Jos. Svetišić, vječitelj Štokovci za „dobru ruku“ sakupljenih na tri kralja u hajdučkih dvorih 9:07

Gosp. Gamulin — Jelsa kao prihod s cigaretnog papira 417:40
G. Petar Vranković, pravnik Beč i gosp. Ivan Karanjan idem šalju svoje prinosā za sjećanje po K 2 6:1-
G. Hinko Franov Petrović, pravnik Zagreb sabranih pri zabavi „Kola“ skupa sa kolegom Kučićem 6:1-
Gosp. Don Vice Gamulin — Jelsa blagajnik podružnice u njihime 6:735

Gosp. Ivan Bartolović — Virovitica sabranih prigodom proslave 50-godišnjice hječničtva obč. ljek. gosp. V. Kosatika 21:-
Uprava „Obzora“ — Dio-nicka tiskara Zagreb prinosi od 1. list. do 31. pros. 1902. 1616:45

Gosp. I. Blagarić — Veprinac za mužku podružnicu izraje (za god. 1902.) 60:40
Podružnica u Spiljetu Šalje 2064:01

Gosp. Dragutin Đorđek — Varaždin polovica čista prihoda od plesa brijakačkih po-možnika 20-
Gosp. Ljudevit Tomićić — Trst prinos za tek. god. 20-
Administracija „Hrvatska“ Zagreb prinos 2000-
Zapis pok. Gjurje Kundeka 6274:73

Gosp. Kalinić-Jeretov — Zadar sabrani po njemu 140:20
Zapis pok. Franciske Sigulić — Opatija 1000-
sabrano u domu Monsig. Zaimića pri objedu 25:20
Prečastni kanonik J. Pliverić — Zagreb dostavlja pismom legat pok. kanonika dr. Stj. Ilijasevića u Varaždinu 200-
Gda. Poštić predaje ostatak prinosā za božićno drvce u Voloskom 127-
G. Jakov Čarić, povjerenik Hrv. Krune Starigrad 513:63
Za Razvjetstvo Brdu sv. Cirila i Metoda za Istru 127-
Dr. Fabianić, blagajnik.

BRO.
Oglaš. i radn. takav i radn. občinog Cenilic
Novci za pre-službu se naprav. zemic pok. na administrativ.

Kod naručbe začeti im, pošta
Tko list na neka, to jav. stvorenim za plaća po vremenu

Cekovac i Telčim
Odgov.

Prodrive
zimars.

O t
odbor P
cembra
predloži
usta za
Vis.

maljš
5, 6
razre
tekuć
3.
prije
maljš
N
vjestaja
ono u
je reka
Vi
možda
to, da
radi to
kad o
i daljn
čitum
žaja ču
june p
izvješt
komisija
da budi
znati
koliko
majcij
izvješt
bor. I
oduci
Pazinu
tiraju
tih i
skog
1893.
to san
to vrh
odbor
god.
čanstvu

občen
znamen
svi H
krvi i
osudjiv
nim spod
alnu ili
viši eti
rodne
žete s
začeli
uzdrž
coj s
a mi
Hoćeš
je zem
viši alku
stucu
treba
njene
pred
škole
stajac
realni
janki
je ze
nije im

Marko Zović

krojački majstor

u PAZINU polag hrv. ljekarne, preporuča se p. n. občinstvu, posebice veleć. gg: svećenicima, činovnikom, učiteljima itd., za ugođavanje muzikalnih odelja po najnovijoj modi. Držim obalu zalihi raznilih tkanina iz prve tvornica. Imajuć u mojoj radionicici radnike najbolje vrsti, to sam u ugodenom stanju adoloviti svakom zahtjevu mojih poslovanja mušterija. Primam naruke iz okoline po točnoj mjeri bez pokusaja (probe). Imam u zalihi gotovih haveloka i ostale robe uz primjere cene, bez bojačni utakmice. Dajem i na obratno odplaćivanje uz dobru jamčinu.

Brijač i fotograf!

Podpisani najuljednije naznanja slavnom občinstvu grada Pazina i okolice, da je otvorio u kući Ivana Uječića br. 268 u Pazinu brijački i fotografski obrt, te se uslijed toga sl. občinstvu grada Pazina i okolice najoptije preporuča

Sa veštovanjem
Vjekoslav Klein
brijač i fotograf.

Hrvatski specialitet!

je jedna vrst najboljeg pamučnog platna izvrsna za rublje i sve kućne potrebe.

Platno je 84 cm. široko i sadržava 23 mtr. (30 starih rifa). Za dobru vrst i trajnost jamčim.

Komad stoji K 15 — i na zalihi imade uvek do 1000 komada.

Jedino za dobiti u Hrvatskoj kod FRAN SARIDJA, Zagreb, Ilica 39.

Istarska Posuđilnica u Puli.

koji uplačuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima zadrugare, ako i nije član, prima novac na štednju od svakega, te plaća od istoga 4 1/2 % kamata, cisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predmeta, hodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana, a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio, veći ili manji rok za otkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugaram, i to na hipoteku ili na mjenice i zidužnice uz garantiju.

Uredovni sati svaki dan od 9-12 sati, pr. p. i 3-7 sati po podne; u nedjelju i blagdanu.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno, lijevo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.